

II. POZİTİF OKULLAR ÇALIŞTAYI

**ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA
EĞİTİMDE İYİ OLUŞ: MEVCUT DURUM VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

📍 ACAPULCO HOTEL, GİRNE/KKTC

17.05.2023

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MİLLİ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI
KIBRIS
ÜNİVERSİTESİ

II. POZİTİF OKULLAR VE İYİ OLUŞ ÇALIŞTAY RAPORU

17 Mayıs 2023

**Çok Kültürlü Bakış
Açısıyla Eğitimde İyi
Oluş: Mevcut Durum ve
Çözüm Önerileri**

Çok Kültürlü Bakış Açısıyla Eğitimde İyi Oluş: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri Çalıştay Raporu

Basım Tarihi
Ağustos 2023
ISBN: 978-625- 99670-1-1

Kapak Tasarımı: Uzm. Başak Eser
Sayfa Tasarımı: Uzm. Başak Eser

Baskı: WRC, Lefkoşa

Düzenleme ve Yürütme Kurulu

Prof. Dr. Çağla Gür (Çalıştay Başkanı)
Cengiz Topel Uzun
Uzm. Başak Eser
Seda Yazar

MEB Stratejik Çalışma Ekibi

Cengiz Topel Uzun- MEB Genel Ortaöğretim Daire Müdürü
Seda Yazar- MEB Genel Ortaöğretim Dairesi
Vahide Tütüncü- MEB Genel Ortaöğretim Dairesi

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Çağla Gür-Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (Çalıştay Başkanı)
Prof. Dr. Halil İbrahim Yalın -Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Nazife Aydınöğlu- Uluslararası Final Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Güneyli- Lefke Avrupa Üniversitesi
Prof. Dr. Behçet Öznacar- Yakınođu Üniversitesi
Prof. Dr. Fatoş Silman Asvaroğlu- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan Çiftçi- Kıbrıs İlim Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Üre -Kıbrıs İlim Üniversitesi
Doç. Dr. Elza Alışova Demirdağ- Girne Amerikan Üniversitesi
Doç. Dr. Mehtap Köse Ulukök-Kıbrıs İlim Üniversitesi
Doç.Dr. Özge Razi- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Başak Bağlama Yücesoy- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Belgin Parlakyıldız- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cahit Nuri- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cansu Soyer- Girne Amerikan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Dönay Kara - Girne Amerikan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Dervişe Amca Toklu- Yakınoğu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sarem Özdemir- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şebnem Gürdal Kan- Yakınoğu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Esra Karakaş Kurt- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Uzm. Başak Eser- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Uzm. Selda Altıntaş- Uluslararası Final Üniversitesi
Uzm. Uğurcan Taşdelen- Uluslararası Final Üniversitesi

Çalıştay Raporu Düzenleme

Prof. Dr. Çağla GÜR
Uzm. Başak Eser
Dr. Öğr. Üyesi Esra Karakaş Kurt
Firuzan İtimat
Uzm. Uğurcan Taşdelen

Moderatörler

Prof. Dr. Fatoş Silman Asvaroğlu
Prof. Dr. Ahmet Güneyli

Koordinatör

Dr. Öğr. Üyesi Esra Karakaş Kurt

Raportörler

Firuzan İtimat
Uzm. Uğurcan Taşdelen

Grafik Tasarım

Uzm. Başak Eser

İçindekiler

ÖNSÖZ	7
GİRİŞ	8
ÇALIŞTAYIN AMAÇ VE KAPSAMI	9
PROGRAM AKIŞI	10
ÇALIŞTAY ALT BAŞLIKLARI	11
ÇALIŞTAYIN YÖNTEMİ	12
ÇALIŞTAY SONUÇLARI	13
1.ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA EĞİTİMDE “ÖĞRENCİ” İYİ OLUŞUNUN DESTEKLENMESİ	13
Okul Öncesi	13
İlkokul	14
Ortaöğretim	14
Özel Gereksinimli Çocuklar	16
GENEL ÖNERİLER	17
2. ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA “EBEVEYN” İYİ OLUŞUNUN DESTEKLENMESİ	20
3. ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA EĞİTİMDE “ÖĞRETMEN” İYİ OLUŞUNUN DESTEKLENMESİ	21
4. ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA “EĞİTİM ORTAMINDA” DÜZENLEMELER	23
Çalıştay Sonuçlarına İlişkin Değerlendirme	24
Eğitim ve Öğretim Programı ile ilgili öneriler	25
Aileler ile ilgili öneriler	25
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin devlet politikası haline gelmesi gerekliliği ile ilgili öneriler	26
Üniversitelerin desteği ile ilgili öneriler	26
Dil desteği ile ilgili öneriler	26
MEB ve YÖDAK’ın desteği ile ilgili öneriler	26
Psikososyal destek ile ilgili öneriler	27

Değerler eğitimi ile ilgili öneriler	27
Oryantasyon ile ilgili öneriler	27
Müfredat ile ilgili öneriler	27
Çok kültürlü ortamlar ile ilgili öneriler	27
Öğretmenler ile ilgili öneriler	27
Öğrenciler ile ilgili öneriler	28
Hazırlık sınıfları ile ilgili öneriler	28
Sistematiik olmaya yönelik öneriler	28
II. POZİTİF OKULLAR ÇALIŞTAYI KATILIMCI LİSTESİ:	29
GALERİ	31

ÖNSÖZ

Değerli okuyucular,

Bugünün çocukları, geleceğimizin mimarları olacaklarından toplulumuzun en önemli zenginlikleridir. Eğitimine değer veren toplumlar, bugün ilerlemeye aday, yarın mutlaka gelişmiş ülkeler olacaklardır. Bu yüzden eğitim için yapacağımız her yatırım çok değerlidir. Sadece akademik alanlara odaklanmış bir eğitim sistemi değil çocuklarımızı tüm yönleriyle geliştireceğimiz, kendi ayakları üzerinde duran bireyler olmaları, hayatı tüm yönleri ile değerlendirmeleri hedefiyle yola çıktık.

Eğitimciler ve ebeveynler olarak çocuklarımıza okul öncesi eğitimlerinden başlayarak çok kültürlü ortamlarda paylaşmayı, dayanışmayı, sosyalleşmeyi ve işbirliği içinde çalışmayı öğretmeli, kendi başına karar alabilecek, yeni fikirler üretebilecek fırsatlar yaratmalıyız. Çok kültürlü ortamlarda yetişen çocuklarımıza bu becerileri ve değerleri kazandıracak fırsatları sağlayabilirsek kendileri ve toplumumuz adına faydalı bireyler olarak yetişmelerine olanak sağlamış oluruz.

II. Pozitif Okullar Çalıştayı'na katkı sağlayan herkese teşekkür eder ve çalıştayı ülkemize değer katmasını dilerim.

Saygılarımı sunuyorum.

Cengiz Topel Uzun
MEB Genel Ortaöğretim Daire Müdürü

GİRİŞ

İnsan yaşamını birçok farklı boyuttan ele alan ve yaşam kalitesini arttıran bir etmen olarak ifade edebileceğimiz iyi oluş, özellikle eğitimsel açıdan ele alındığında toplumun yaşam standardını ve niteliğini destekleyici bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitelikli, çağdaş ve üretken toplumlar için eğitimde iyi oluşun vurgulanması büyük bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda güncel, toplumu ilgilendiren konuların ele alınması, mevcut durum analizlerinin yapılması, karşılaşılan problemlerin ve ihtiyaçların eğitimci, akademisyen ve eğitime katkı sunan alan uzmanları ile tartışılarak çözüm önerileri sunulması şüphesiz ki farkındalık sahibi olmak ve ileriye doğru adımlar atabilmek için elzemdir.

Bu kapsamda bu yıl ikincisini gerçekleştirdiğimiz Pozitif Okullar ve İyi Oluş Çalıştayı'nın teması "Çok Kültürlü Bakış Açısıyla Eğitimde İyi Oluş: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri " olarak belirlenmiştir. KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi işbirliği ve Tangül Ünal Çocuklara Yardım Vakfı sponsorluğunda gerçekleştirilen çalıştay, I. Pozitif Okullar ve İyi Oluş Kongresi çatısı altında, Zirvede Birkan Uzun Sergisi ile bir arada gerçekleştirilmiştir.

Gerek çalıştay gerek kongre kapsamında bizleri destekleyen Milli Eğitim Bakanlığı'na, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'ne, Tangül Ünal Çağınır Çocuklara Yardım Vakfı'na, büyüklerimize, akademisyenlerimize, eğitimcilerimize, alan uzmanlarımıza, sergimize katkı sunan öğretmenlerimize- öğrencilerimize ve yanımızda hissettiğimiz tüm dostlarımıza teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Çağla Gür
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Çalıştay Başkanı

ÇALIŞTAYIN AMAÇ VE KAPSAMI

II. POZİTİF OKULLAR VE İYİ OLUŞ ÇALIŞTAYI

“Çok Kültürlü Bakış Açısıyla Eğitimde İyi Oluş: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri ”

Günümüzde iyi oluş kapsamındaki çalışmaların, sağlıklı nesiller, üretken ve başarılı toplumlar için gerekliliği vurgulanmakta; özellikle de eğitimde iyi oluş çalışmaları, her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. İyi oluş, bireylerin işlevsel verimlilik ve esenliğini ifade etmekte, fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel sağlığı kapsamaktadır. İyi oluş sadece iyi hissetmenin yani zihinde inanılanın ötesinde, gerçekten yaşamda anlam, nitelikli ilişkiler ve yapıcı çözümlerin bir kombinasyonuna işaret etmektedir. Bu bağlamda, yaşamın nasıl yönlendirildiğinin ve belirlenecek olan hedeflerin, bu unsurları en üst düzeye çıkarmaya yönelik olmasının önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. İyi oluş temelde hem bireysel, hem evrensel yaşamda gelişmeye ve potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirmeye yönelik bir gerçekliğe ışık tutmaktadır. Gerçekte önemli olan, neye sahip olduğundan çok, sahip olunanların yaşamı daha nitelikli kılmak adına işlevsel olarak nasıl değerlendirildiğidir. Bu noktadan hareketle pozitif düşünme konusu gündeme gelmektedir. Pozitif (yapıcı) düşünme, mevcut durumu tarafsız bir şekilde analiz ederek yaşamda fırsatları ve yapıcı çözümleri algılamaya ve değerlendirmeye yönelik bakış açısına işaret etmektedir. Eğitim- öğretimde iyi oluş ise yukarıda ifade edilenleri kapsayan bir bakış açısıyla, öğrencilerin/çocukların, eğitimcilerin, ebeveynlerin kendilerini iyi hissedecekleri, eldeki imkânları nitelikli bir şekilde değerlendirmeye yönelik eğitim süreci ve uygulamalara vurgu yapmaktadır.

Ülkemizde son yıllarda gündeme en çok gelen konulardan bir tanesi de eğitim kurumlarında çok kültürlülüktür. Farklı ülkelerden gelerek eğitim sürecine katılan öğrenciler ve aileleri çeşitli güçlükler yaşamaktadır. Ancak bu durum sadece farklı ülkelerden gelen öğrenciler ve aileleriyle sınırlı kalmamakta, eğitim çatısı altında yer alan çeşitli paydaşlar bu durumdan etkilenmektedir. Bu bağlamda, eğitim alanına katkı sunan eğitimci ve akademisyenlerin mevcut durum analizleri ve eldeki imkânlar bağlamında çözüm önerilerinin alana önemli katkılar getireceği düşünülmektedir.

Çalıştay kapsamında dört farklı alt başlık ele alınmıştır:

-Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğrenci iyi oluşunun desteklenmesi: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri

-Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde ebeveyn iyi oluşunun desteklenmesi: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri

-Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğretmen iyi oluşunun desteklenmesi: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri

-Çok kültürlü bakış açısıyla eğitim ortamlarında düzenlemeler: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri

PROGRAM AKIŞI

II. POZİTİF OKULLAR VE İYİ OLUŞ ÇALIŞTAYI

“Çok Kültürlü Bakış Açısıyla Eğitimde İyi Oluş: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri ”

17 Mayıs 2023

- Açılış
- Grup tanışması ve çalışma esaslarının belirlenmesi
- Grup Çalışmaları
- Sonuçlandırma
- Kapanış ve Katılım belgelerinin takdimi

ÇALIŞTAY ALT BAŞLIKLARI

- Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğrenci iyi oluşunun desteklenmesi
- Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde ebeveyn iyi oluşunun desteklenmesi:
- Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğretmen iyi oluşunun desteklenmesi
- Çok kültürlü bakış açısıyla eğitim ortamlarında düzenlemeler

ÇALIŞTAYIN YÖNTEMİ

Çalıştay 17 Mayıs 2023 tarihinde alan uzmanı, eğitimci, denetmen ve üniversitelerden katılımcıların katkılarıyla gerçekleşmiştir.

Çalıştayda;

- ✓ Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğrenci iyi oluşunun desteklenmesi (Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri)
- ✓ Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde ebeveyn iyi oluşunun desteklenmesi (Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri)
- ✓ Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğretmen iyi oluşunun desteklenmesi (Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri)
- ✓ Çok kültürlü bakış açısıyla eğitim ortamlarında düzenlemeler (Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri)

olmak üzere 4 farklı konu ele alınmıştır.

Her bir konu başlığı altında öncelikle mevcut durum dile getirilmiş, karşılaşılan sorunlar betimlenmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur. Çalıştayda benzer dağılım ve özellikle iki farklı komite yer almış, her komitede aynı başlıklar tartışılmıştır. Her komitede bir moderatör ve bir raportör görev almıştır. İki farklı komite için bir de koordinatör görevlendirilmiştir. Koordinatör, iki farklı komiteden gelen yanıtları bir araya getirerek tartışma görevini üstlenmiştir. Katılımcılar, yöneltilen sorular bağlamında görüş ve önerilerini dile getirmiş, her bir katılımcının görüşü tartışılmıştır. Her soru bağlamında durum tespiti ve eylem önerileri detayları oluşturulmuştur. Raportörler tarafından kaydedilen görüş ve öneriler, çalıştay sonunda onanmıştır. Sonra, bu öneriler, moderatörler tarafından gözden geçirilmiştir. Görüş ve öneriler maddeler halinde ifade edilmiş, her tema altında yer alan benzer görüş ve öneriler birleştirilerek raporlaştırma çalışmaları tamamlanmıştır.

ÇALIŞTAY SONUÇLARI

Tarihsel süreç içerisinde iyi oluşu anlama çabası her daim olmuştur. Bu çaba neticesinde, kişinin herhangi bir hastalığının olmayışı iyi oluş hali olarak temellendirilmiştir. Sonraki süreçte “Kişinin gerek fiziksel gerekse psikolojik gerekse de sosyal anlamda tam olarak bir iyi oluş” kavramı günümüz “iyi oluş” anlayışına öncül olmuştur. Günümüze baktığımızda psikoloji bilimi iyi oluşu nitelendirirken, insan doğasındaki işlerlik ve dayanıklılık üzerine yoğunlaştığını görebiliriz.

Bireyin öznel iyi oluşu ile psikolojik iyi oluşu her ne kadar ilişkili olsa da, bireyin doğasının iki farklı yönünün olduğu görülmektedir. Bireyin çevre ile etkileşimi sonucu sosyal ve kültürel öğrenme, insan doğasını şekillendiren bir yapı olarak karşımıza çıkar. Dolayısıyla günümüzde global ekonominin de katkılarıyla geleneksel kültürün yanı sıra çok kültürlü yapı şekillenmiştir. Çok kültürlü yapı, mevcut eğitim ortamlarında iyi oluşun desteklenmesi için bir zenginlik olarak değerlendirilmelidir.

Bu çalıştay raporu dört ana başlıkta değerlendirilen öğrenci, ebeveyn, öğretmen ve eğitim ortamlarına ilişkin sorunları ve çözüm önerilerini içermektedir.

1.ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA EĞİTİMDE “ÖĞRENCİ” İYİ OLUŞUNUN DESTEKLENMESİ

Öğrencilerin eğitim düzeyine, yaşlarına ve ihtiyaçlarına göre birbirinden farklı problem ve çözüm önerileri söz konusu olabilmektedir. Aşağıda okul öncesi, ilkökul, ortaöğretim, özel eğitim ve genel anlamda çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde “öğrenci” iyi oluşunun desteklenmesi bağlamında mevcut duruma yönelik ihtiyaç değerlendirmeleri ve çözüm önerileri yer almaktadır.

Okul Öncesi

Problem 1: Dil Bariyeri

Farklı sebeplerden dolayı ülkemizde yabancı öğrenci sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Farklı göç desenlerine bağlı olarak göç alan ülkemiz, özellikle çalışma amaçlı ailelerin bulunduğu Girne Kazası farklı kültürlerden gelen çocukların yoğun olduğu bir bölgemizdir. Çocuğun kültürel farklılıkla ilk karşılaştığı yer, diyebiliriz ki, okul öncesi kurumlarıdır. Ana dilinden başka dil bilmeyen çocuk, kendini anlatmakta ve diğer akranlarıyla iletişim kurmakta oldukça güçlüklerle karşılaşmaktadır. Kendini ifade etmekte güçlük çeken çocuğun, bir süre sonra agresif davranışlar sergilediği gözlemlenmektedir.

Agresifleşen çocuğun yalnızlaştığı, içe kapandığı ve kendini akranlarından

soyutladığı görülmektedir. Hatta sınıf içi etkinliklerinden olan, grup çalışmalarına katılmak istemediği görülebilir.

Öneri 1: Farklı ana dile sahip çocuklar için, öncelikle çok kültürlü eğitim felsefesinden yola çıkılarak sınıf içi etkinlikleri buna göre uyarlanmalıdır.

Öneri 2: Çok kültürlü eğitim ile ilgili yeterli donanımına sahip öğretmenlerin yetiştirilmelidir.

Öneri 3: Dil sorunsalı üzerine yapıcı ve bilimsel çalışmalar yapılmalı ve bu çalışmalarda okul öncesi kurumları ve öğretmenlerine de ağırlıklı olarak yer verilmelidir.

Problem 2: Ayrımcılık ve Ötekileştirme

Kültüre dayalı çatışmalar öğrenciler arasında görülmektedir. Özellikle beslenme, giyim kuşam, ten rengi, din, dil gibi farklılıklar çatışma ortamı doğurmaktadır. Ailelerin konuşma dili çocukların önyargılı olmalarına ayrımcılık ve ötekileştirmeye neden olmaktadır.

Öneri: Çocuğun sahip olduğu yetenek ve becerileri eğitim ortamında keşfedilerek, kendi kültürel kimliğini kaybetmeden bu yetenek ve becerileri ile bir bütünün parçası olarak sınıf içinde var olmalıdır.

İlkokul

Problem 1: Akran Zorbalığı

Gerek okul içinde gerekse sınıf içerisinde farklı kültürden gelen çocuklar akran zorbalığına daha çok maruz kalmaktadırlar. Bedensel özellikleri, dış görünüşleri, konuşma tarzı, aksanı gibi özellikleriyle alay edilmekte, küçük düşürücü sözlere maruz kalmaktadırlar.

Öneri 1: Farklı kültürden öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri, akademik becerilerini ön plana çıkarabilmeleri için, yapılan yazılı yoklamalar yasal düzenleme ile ortak dil olan İngilizce ile yapılabilir. Böylece akademik başarıları ile performansını sergileyebilen öğrenci akran zorbalığına daha az maruz kalabilir.

Öneri 2: Sanatsal ve sportif yetenekleri güçlü olan öğrenciler bu alanda kendilerini ifade edebilirler. Farklı kültürden olmaları, olaylara farklı pencere açmalarına olanak sağladığı için, bu yönleri ile ön plana çıkarak akranları arasında kabul görmeleri sağlanmış olur. Ancak öğretmenlerin bireysel çabaları ve gönüllülük esaslı yeterli olmayacaktır. Ders dışı sanatsal ve sportif faaliyetler yasalarla desteklenmelidir.

Ortaöğretim

Problem 1: Dersleri takip etmeme, okul ve sınıf kurallarına uymama, arkadaş gruplarında kabul görmeme

Öneri 1: Türkçe öğretimi farklı kültürden gelen çocuklara zorunlu/seçmeli ders olarak müfredata eklenmelidir.

Öneri 2: Bu kapsamda rehberlik faaliyetleri önem taşımaktadır:

- Oryantasyon programının bu öğrenciler için kapsamı geniş tutularak verilmelidir
- Rehberlik Servisi bu öğrencileri daha yakın gözlemlemelidir.
- Uyum güçlüğü yaşadıkları kurallar konusunda sınıf içi etkinlikler yapılmalıdır.
- Diğer öğrenciler tarafından kabul görebilmeleri için, sınıf/rehber öğretmenleri sınıflarını bu konuda hazırlamaları gerekir.

Problem 2: Ayrımcılık, Ötekileştirme ve Akran Zorbalığı

Kültüre dayalı çatışmalar öğrenciler arasında görülmektedir. Özellikle beslenme, giyim kuşam, ten rengi, din, dil gibi farklılıklar çatışma ortamı doğurmaktadır. Ailelerin konuşma dili çocukların önyargılı olmalarına ayrımcılık ve ötekileştirmeye neden olmaktadır. Gerek okul içinde gerekse sınıf içerisinde farklı kültürden gelen çocuklar akran zorbalığına daha çok maruz kalmaktadırlar. Bedensel özellikleri, dış görünüşleri, konuşma tarzı, aksanı gibi özellikleriyle alay edilmekte, küçük düşürücü sözlere maruz kalmaktadırlar.

Öneri 1: Sanatsal ve Sportif yetenekler desteklenmesi

Sanatsal ve sportif yetenekleri güçlü olan öğrenciler bu alanda kendilerini ifade edebilirler. Farklı kültürden olmaları, olaylara farklı pencere açmalarına olanak sağladığı için, bu yönleri ile ön plana çıkarak akranları arasında kabul görmeleri sağlanmış olur. Ancak öğretmenlerin bireysel çabaları ve gönüllülük esası yeterli olmayacaktır. Ders dışı sanatsal ve sportif faaliyetler yasalarla desteklenmeli.

Öneri 2: Akademik başarının arttırılması

Farklı kültürden öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri, akademik becerilerini ön plana çıkarabilmeleri için, yapılan yazılı yoklamalar yasal düzenleme ile ortak dil olan İngilizce ile yapılabilir. Böylece akademik başarısı ile performansını sergileyebilen öğrenci akran zorbalığına daha az maruz kalabilir.

Öneri 3: Psikososyal destek

Ülkemizde deprem bölgelerinden gelen öğrencilere yönelik gerçekleştirilen psikososyal durumları geliştirici etkinliklerin yabancı öğrenciler için de planlanmalı ve uygulanmalıdır. Akran zorbalığını önlemek amacıyla psikososyal eğitim ve önleyici rehberlik hizmetlerinin gündeme getirilmesi büyük önem taşır. Bu bağlamda öğrencilerin biyolojik ve psikolojik sağlıklarını destekleyici çalışmalar planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Öneri 4: Değerler eğitimi

Öğrencinin sahip olduğu yetenek ve beceriler, eğitim ortamında keşfedilmelidir; kendi kültürel kimliğini kaybetmeden bu yetenek ve becerileri ile bir bütünün parçası olarak sınıf içinde var olmalıdır. Öğrencilerin kendilerini doğru ve ahlâki değerler içerisinde ifade edebilmelerine yardımcı olmak amacıyla değerler eğitimi verilmelidir.

Problem 3: Dersleri takip etmeme, okul ve sınıf kurallarına uymama, arkadaş gruplarında kabul görmeme

Öneri 1: Eğitim ve sınıf içi etkileşime yönelik öneriler

Farklı kültürlerden gelen öğrencilerin, diğer öğrenciler tarafından kabul görebilmeleri için, sınıf/rehber öğretmenleri sınıflarını bu konuda hazırlamaları gerekir. Uyum güçlüğü yaşadıkları kurallar konusunda sınıf içi etkinlikler yapılmalıdır. Oryantasyon programının bu öğrenciler için kapsamı geniş tutularak verilmelidir. Türkçe öğretimi farklı kültürden gelen çocuklara zorunlu/seçmeli ders olarak müfredata eklenmelidir. Rehberlik Servisi bu öğrencileri daha yakından gözlemlemelidir.

Öneri 2: Öğrenciler ile ilgili öneriler

Öğrenci kulüpleri uygulamaları ülkemizde de zaman zaman görülmekle birlikte ya çok az olmakta ya da uygulamalar yetersiz düzeyde kalmaktadır. Avrupa'da ve Amerika'da öğrencilerin aktif olarak rol aldığı ve sosyalleşmesinin önünü açtığı öğrenci kulüpleri yaygınlaştırılmalıdır. Ayrıca karar alma sürecine öğrenciyi de dâhil ederek öğrenci merkezli eğitim desteklenmeli ve sorunlara pratik çözümlerin üretilmesi kolaylaştırılmalıdır.

Özel Gereksinimli Çocuklar

Problem 1: Aidiyet Duygusu Sorunsalı

Özel gereksinimli çocukların aidiyet duygusu geliştirilmelidir. Farklı kültürden olma özel gereksinimli çocukların daha fazla önyargıya maruz kalmasına neden olmaktadır. Bir bütünün parçası olduğu hissiyatından yoksun olmalarından dolayı, temel becerileri kazanmakta zorlandıkları görülmektedir.

Öneri 1: Bir bütünün parçası olduğu duygusundan yoksun olmalarından dolayı, bu öğrencilerin temel becerileri kazanmakta zorlandıkları görülmektedir. Bu nedenle özel gereksinimli çocukların aidiyet duygusu geliştirilmelidir. Aidiyet duygusunu çocukta geliştirebilmek için, öncelikle öğretmen, öğrenci ve hizmetlinin aidiyet duygusuna sahip olması beklenir. Farklı kültürel yapıdan gelen çocuk, kendisini ait hissettiği eğitim ortamında temel becerileri kazanmada daha başarılı ve mutlu olacaktır.

Problem 2: Olumlu Okul İkliminin Geliştirilmesi

Öneri 2: Olumlu okul ikliminin oluşturulması için akran grupları oluşturulmalı. Bu akran grupları için oyun ve etkinlikler belirlenmeli. Oyun ve etkinliklere çok kültürlü oyunlar da dahil edilmeli. Çocukların kendi kültürleri vasıtasıyla, kendilerini ifade etmelerine olanak sağlanmalıdır. Hoşgörü kültürü oluşturulmalı. Kaynaştırma öğrencisi için öğretmen sınıfındaki çocukları nasıl hazırlıyorsa, bu çocuklar içinde sınıfında hazırlık yapmalıdır.

Öneri 3: Aidiyet duygusunu çocukta geliştirebilmek için, öncelikle öğretmen, öğrenci ve hizmetlinin aidiyet duygusuna sahip olması beklenir. Farklı kültürel yapıdan gelen çocuk, kendisini ait hissettiği eğitim ortamında temel becerileri kazanmada daha başarılı ve mutlu olacaktır. Bu bağlamda olumlu okul ikliminin oluşturulması için akran grupları oluşturulabilir. Bu akran grupları için oyun ve etkinlikler belirlenmelidir. Oyun ve etkinliklere çok kültürlü oyunlar da dahil edilmeli, çocukların kendi kültürleri aracılığıyla kendilerini ifade etmelerine olanak sağlanmalıdır. Ayrıca eğitim ortamında hoşgörü kültürü oluşturulmalıdır. Kaynaştırma öğrencisi için öğretmen sınıfındaki çocukları nasıl hazırlıyorsa bu çocuklar için de sınıfında hazırlık yapmalıdır.

GENEL ÖNERİLER

Problem 1: Dil engelinin aşılabilmesi için neler yapılmalıdır?

Farklı göç desenlerine bağlı olarak göç alan ülkemizde, özellikle çalışma amacıyla gelen ailelerin bulunduğu Girne Kazası farklı kültürlerden gelen çocukların yoğun olduğu bir bölgemizdir. Çocuğun kültürel farklılıkla ilk karşılaştığı yer, diyebiliriz ki, okul öncesi kurumlarıdır. Ana dilinden başka dil bilmeyen çocuk, kendini anlatmakta ve diğer akranlarıyla iletişim kurmakta oldukça güçlüklerle karşılaşmaktadır. Kendini ifade etmekte güçlük çeken çocuğun, bir süre sonra agresif davranışlar sergilediği gözlemlenmektedir. Agresifleşen çocuğun yalnızlaştığı, içe kapandığı ve kendini akranlarından soyutladığı görülmektedir. Hatta sınıf içi etkinliklerinde grup çalışmalarına katılmak istemediği görülmektedir.

Öneri 1: Dil Desteği

Farklı ana dile sahip çocuklar için, öncelikle sınıf içi etkinlikler çok kültürlü eğitim felsefesine göre uyarlanmalıdır. Çok kültürlü eğitim ile ilgili yeterli donanıma sahip öğretmenlerin yetiştirilmesi de gereklidir. Ayrıca dil sorunu ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmaların ışığında okul öncesi kurumlarından ve öğretmenlerinden başlanarak diğer kademelerde de yeni yapılanmalar sağlanmalıdır.

Yabancı öğrencilerin Türkçe ihtiyaçlarının yanı sıra İngilizce'deki eksiklikleri de tespit edilmeli ve iyileştirilmelidir. Okul içerisinde aidiyet duygusunun öğrenciye aşılmasına yönelik çalışmaların yapılmasıyla dil eğitimi desteklenmelidir.

Öneri 2: Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin devlet politikası haline gelmesi gerekliliği

Yabancı dil sorununun aşılabilmesi için devlet kanalıyla dil derslerinin planlanması ve uygulanması büyük önem taşır. Eğitim politikaları oluşturulurken çok kültürlü yapı dikkate alınmalıdır, çok kültürlü yapı oluşturulurken üniversitelerin, uzman kişilerin, eğitimcilerin deneyimlerinden yararlanılmalıdır. Eğitim politikaları hazırlanırken yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim durumları kapsamında okul-aile birliği etkinliklerine velilerin katılımını teşvik etmek, rehberlik merkezlerinin aileleri ziyaret etmek gibi öğrencilerin iyi oluşunu destekleyici uygulamalara yer verilmelidir.

KKTC'de yabancı öğrenciler ile ilgili sorunların çözümüne yönelik çalışmaların sistematik olması, Eğitim Bakanlığına gelen öğrencilerin dil seviyelerinin belirlenmesi, başlangıç seviyesinde olan öğrencilerin dil eğitimine yönlendirilmesi, öğrencilerin ülkemizdeki ikâmet sürelerine göre eğitimin planlanması, birçok sorunun çözümünü sağlayacaktır.

Öneri 3: Eğitim ve Öğretim Programının hazırlanması

Ülkelerarası müfredatların farklı olmasının yol açtığı denklik sorunları gündeme getirilmeli ve çok kültürlü yapıya uygun müfredatlar geliştirilmelidir. Yabancı öğrencilerin yaşadıkları müfredat farklılığı dikkate alınarak öğrencilerin sınama durumları, ölçme değerlendirme kriterleri yeniden yapılandırılmalıdır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin temel eğitim programlarına kayıtları yapılmadan önce Türkçe düzeyleri tespit edilmeli ve seviyesine uygun dil eğitimi alabilmesi için uygun eğitim-öğretim programına alınmalıdır. Programlar aile, öğretmen ve akran eğitimi kapsamında yabancı uyruklu öğrencilere yönelik eğitim-öğretim etkinliklerine yer verecek şekilde güncellenmelidir. Bunun yanı sıra ortaöğretim düzeyinde eğitim alan yabancı uyruklu öğrencilere Türk dili ve edebiyatı dersi yerine seçmeli Türkçe dersi verilebilir. Ayrıca Türkçe dil desteği kapsamında yabancı uyruklu kitlelere BRT kanalında informal eğitim de verilebilir.

KKTC'ye göç eden yabancı uyruklu ailelerin farklı zaman aralıklarında geldikleri göz önünde bulundurularak iki dilli eğitim programı da irdelenmelidir.

Öneri 4: Hazırlık sınıflarının oluşturulması

Yabancı öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde aktif olabilmeleri için Türkçe hazırlık sınıflarının oluşturulması önemlidir. Yabancı öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken dört temel dil becerisini eş zamanlı olarak ve dile maruz kalarak geliştirmesi amacıyla hazırlık sınıfları oluşturulmalıdır. Yabancı öğrencilerin Türkçe öğretiminde öğrencilerin seviyelerine uygun eğitim verilmeli, öğrencilerin akademik dil düzeyine ulaşması için gerekli alt yapı hazırlanmalıdır.

Öneri 5: MEB, YÖDAK ve Üniversitelerin desteği

Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı kültür çatışmasının önlenmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığının ve öğretmenlerin faaliyetlerde bulunması çok önemlidir. Bu konuda paydaşların iş birliği de olumlu etkiye sahiptir. YÖDAK ve MEB'in koordineli çalışarak yabancı öğrencilerin eğitim sorunlarına çözümler üretmesi beklenmektedir. Bu konuda Yabancılar Türkçe öğretimi için üniversitelerin akademik altyapısından destek alınabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi verilecek ortaokul ve lise düzeyi öğrencileri karma sınıflarda bir araya getirilerek etkileşim sağlanmalı ve yükseköğretimle iş birliği içinde olunmalıdır.

Öneri 6: Oryantasyonların hazırlanması

Yabancı öğrencilerin akran ilişkilerini geliştirmesi, sosyal çevre edinebilmesi, çok kültürlü ortama uyum sağlayabilmesi için oryantasyon ve kaynaştırma günleri düzenlenmelidir. Yabancı öğrencilerin içinde bulundukları yeni kültüre adapte olabilmesi için kültür etkinliklerine yer verilmelidir.

2. ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA “EBEVEYN” İYİ OLUŞUNUN DESTEKLENMESİ

Bu başlık altında çok kültürlü bakış açısıyla ebeveyn iyi oluşu kapsamında ihtiyaca yönelik mevcut durum değerlendirmeleri ve öneriler yer almaktadır.

Problem 1: Dil ve İletişim Problemleri

Ülkemize farklı göç desenleriyle gelen ebeveynler de tıpkı çocukları gibi dil problemi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Okula kayıt, çalışma izni, ikametgah, kira sözleşmesi vb. resmi işlemlerde tamamen veya kısmen dil problemi yaşanabiliyor. Bu problemler bir şekilde çözüme kavuşabilir ancak; çocuğunun okula kayıt yaptırması, veli toplantısı ya da bir okul gezisi sırasındaki iletişimsizliği, çocuklarının ödevlerine ilişkin bilgi edinmede yaşanan zorluklara ilişkin dil problemleri daha büyük bir sorun oluşturabilmektedir.

Öneri 1: İhtiyaç Analizleri

Kültürel uyumun her iki taraf için de gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Ebeveynlere yönelik ihtiyaç analizleri gerçekleştirilerek, ihtiyaçları, yaşadıkları güçlükler, basit önlemler alınarak çözülebilecek problemlerin neler olduğu tespit edilebilir ve bu doğrultuda çözümler üretilebilir.

Öneri 2: Ebeveyn Eğitimleri

Yapılacak ebeveyn seminerlerine, Türk ve yabancı ailelerin, ihtiyaç analizleri doğrultusunda farklı içeriklerde eş zamanlı seminerlere katılımları sağlanmalıdır. Yapılan anne baba eğitimleri sistematik bir biçimde yinelenmelidir. Her ne kadar göç desenleri çeşitlilik gösterse de ekonomik nedenlerden dolayı ülkemizde bulunan yabancı ailelerin olduğu düşünülerek, okul-veli iş birliği için uygun zamanlar gözetilmelidir.

Öneri 3: Adaptasyona Yönelik Çalışmalar

Ailelerin temel ihtiyaçlarının yanı sıra eğitim durumlarını önceleyen bir yapı oluşturulmalıdır. Yabancı uyruklu ailelere kültürel adaptasyon bağlamında gerekli desteğin verilmesi ve öğretmenlerin bu süreçte aktif rol oynaması önemlidir. Bu kapsamda şunlara dikkat edilebilir:

-Yabancılar için Türkçe eğitimi kapsamı genişletilerek ailelerin de sürece dâhil edilmesi gerekmektedir.

-Yabancı öğrencilerin eğitim durumları değerlendirilirken ailelerin ikâmet edecekleri zaman dilimi de dikkate alınmalıdır.

-Çocukların aldığı eğitimin ev ortamı doğallığında anne baba tarafından pekiştirilebilmesi için ebeveyn eğitimlerinin yapılması bir gerekliliktir.

Öneri 3: Ailelerle iletişim

a) **Okul bağlamında iletişim önerileri:** “İletişim Defteri” kullanılarak ulaşılmayan ebeveynlerle öğrenci hakkında bilgi alışverişi en üst düzeye çıkarılabilir. Benzer destekleyici araç gereçler (mobil iletişim araçları olabilir), okula gelemeyen aileler için asgari düzeyde iletişime geçilmesini sağlayacaktır.

b) **Resmi işlemler bağlamında iletişim önerileri:** Resmi dairelerde işlem yapılacak formların ikinci bir dil ile ebeveynlere sunulması bir şekilde ebeveynlerin işini kolaylaştıracaktır.

3. ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA EĞİTİMDE “ÖĞRETMEN” İYİ OLUŞUNUN DESTEKLENMESİ

Bu başlık altında çok kültürlü bakış açısıyla öğretmen iyi oluşunun desteklenmesi kapsamında ihtiyaca yönelik mevcut durum değerlendirmeleri ve öneriler yer almaktadır.

Problem 1: Ebeveyn Tutumları

Farklı kültür ve coğrafyadan gelen aileler, çocuğunun asimile olmasından korktuğu veya kendi kültürüne yabancılaşacağı kaygıları nedeniyle okul zamanı dışında çocuğun bir etkinlik yapması taraftarı olmamaktadırlar.

Öneri 1: Öğretmenlerin Çok Kültürlülükte Etkin İletişim Becerilerinin Desteklenmesi

Etkin iletişim kurabilen öğretmen, güven duygusu verdikten sonra, aile de okul dışı etkinlikler için çocuğa fırsat tanıyacaktır. Bu bağlamda çocuğa ve aileye sergilenecek yaklaşımın niteliği önem taşımaktadır.

Öneri 2: Dil konusuna önem verilmesi

Öğretmenler sınıflarda etkinlik çeşitliliğini arttırmalı, etkileşimli ve düşünme temelli etkinlikleri yaygınlaştırmalı ve çokkültürlü yapıya uygun eğitim anlayışını benimsemelidir. Öğretmenlerin öğrencileri olumlu davranış sergileyen bireyler olmaları ve pozitif ortamlar oluşturmaları için desteklemelidir. Öğretmenlerin derslerin verililiğini arttırması amacıyla etkinlikleri sınıf dışına taşıyabilmelidir.

Problem 2: Türkçe Bilmeyen Öğrenciler

Türkçe bilmeyen öğrenciler devlet okullarında olduğu kadar, özel okullarda da giderek yoğunlaşmaktadırlar. Ancak özel okul öğretmenlerinin avantajı ikinci hatta üçüncü bir dil bilmeleridir, bu sayede öğrenci ve aileyle kolayca iletişime geçebilmektedirler.

Öneri 1: Türkçe öğretmenleri yabancı öğrencileri yakından takip etmeli ve ders dışı etkinliklerle (sanat ve spor kulüpleri gibi kulüp çalışmalarıyla) dil becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunmalıdır.

Öneri 2: Öğretmenler, velilerle sağlıklı iletişim kurabilmek ve ailelere destekleyici çalışmalar yapabilmek için ebevenylerin dil seviyeleri konusunda farkındalık sahibi olmalı ve bu doğrultuda çalışmalar yürütmelidir.

Öneri 3: Sanat ve spor kulüpleri öğretmenler tarafından aktif duruma getirilmeli. Devlet okullarının müfredat, ders saati düzenlenerek; kulüp çalışmalarına ayrıca bir zaman dilimi ayrılabilmelidir.

Problem 3: Öğretmen Yeterlilikleri

İyi yetişmiş, konuya hakim öğretmenlerimiz olmakla birlikte, bu konuda desteğe ihtiyaç duyan öğretmenlerimiz de bulunmaktadır. Her geçen gün ihtiyaçlar değişmekte ve öğretmen yeterliliklerinin de geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Öneri 1: Öğretmen yetiştiren fakülte ve/veya kurumlar konunun bilincinde olarak bu özelliklere sahip öğretmenler yetiştirmelidir. Okul öncesinden yükseköğretim kurumlarına değin kültürel farklılıklara eğitim programlarında yer verilmeli ve eğitim programında yapılacak her türlü değişikliğin öğretmen yeterliliklerine uygun olduğu bilinmelidir; bu sayede öğretmenler çok kültürlü eğitim prensiplerini sınıf ortamında nasıl uygulayacaklarını bileceklerdir.

Öneri 2: İçinde bulunduğumuz yüzyıl kapsayıcı eğitim modelini baz almaktadır. Dolayısıyla, sanat ve spor ve diğer öğrenci kulüplerinin aktif olabilmesi için de, öğretmen yetiştiren fakülte ve/veya kurumların bu konuyu dikkate alması ve bu özelliklere haiz öğretmen yetiştirmesi gerekmektedir.

Öneri 3: Okul öncesinden yükseköğretim kurumlarına kadar kültürel farklılıklara eğitim programlarında yer verilmesi ve eğitim programında yapılacak her türlü değişikliğin öğretmen yeterliliklerine bağlı olduğu bilinmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin çok kültürlü eğitimin prensiplerini sınıf ortamında nasıl uygulayacaklarını bilmeleri gerekir.

Öneri 4: Zümreler iş birliği içinde olmalıdır. Okulların okul müdürü, PDR uzmanları, Türkçe öğretmenleri, beden eğitimi öğretmenleri, sanat öğretmenleri gibi farklı branşların katılımıyla komisyonlar oluşturulmalı ve yabancı öğrencilerin sorunlarına yönelik ortak çözümler üretilmelidir.

4. ÇOK KÜLTÜRLÜ BAKIŞ AÇISIYLA “EĞİTİM ORTAMINDA” DÜZENLEMELER

Problem 1: Okulların Fiziki Yapıları ve Eğitim Araç-Gereçlerine Yönelik Düzenlemeler

Bazı okullarda fiziki yapı ve eğitim araç-gereçleri konusunda önemli ihtiyaçlar olduğu belirtilebilir

Öneri 1: Okulların fiziki yapıları, sınıf ortamları ve eşit eğitim için araç-gereçleri güçlendirilmelidir.

Öneri 2: Tüm çocukların okula erişimi ve aidiyeti için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Problem 2: Uygulamalara Yönelik Düzenlemeler

Çok kültürlü eğitim felsefesi, eğitim sistemi içerisinde yerini almalıdır. Bu kapsamda aşağıdaki öneriler yer almaktadır:

Öneri 1: Öğrenci merkezli eğitim anlayışı her kademede uygulanarak, işbirliğine dayalı, çatışma çözme becerileri kazandıran faaliyetler olmalıdır. Bütün çocuklara, iyi olduğu bir yönü ile ya da iyi olduğu bir alanda kendini ifade etme fırsatı verilmelidir.

Öneri 2: Yapılan uyarlamalar, tüm öğrencilerin ihtiyacına dönük olmalıdır.

Öneri 3: Eğitimde tam gün uygulamasına geçilebilir ancak öğrencilerin beslenmeleri ayrışmalara neden olabilmektedir. Devlet, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, okul aile birlikleri bu ayrışmaya mahal vermemek adına yasal düzenlemeler doğrultusunda gerekli önlemleri almalıdır. Bununla birlikte, öğretmeni de, destekleyen ve koruyan bir mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.

Öneri 4: Çocuklara kendi kültürel kimlikleri kaybettirilmeden, olumlu insan kimliği oluşturulan eğitim ortamı yapılandırılmalıdır. Yapılandırma denildiğinde kitap içeriğinden ziyade etkinlikler yapılandırılmalıdır.

Çalıştay Sonuçlarına İlişkin Değerlendirme

İyi oluş temelde hem bireysel, hem evrensel yaşamda gelişmeye ve potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirmeye yönelik bir gerçekliğe ışık tutmaktadır. Gerçekte önemli olan, neye sahip olduğundan çok, sahip olunanların yaşamı daha nitelikli kılmak adına işlevsel olarak nasıl değerlendirilmiştir. Eğitim- öğretimde iyi oluş ise yukarıda ifade edilenleri kapsayan bir bakış açısıyla, öğrencilerin/çocukların, eğitimcilerin, ebeveynlerin kendilerini iyi hissedecekleri, eldeki imkânları nitelikli bir şekilde değerlendirmeye yönelik eğitim süreci ve uygulamalara vurgu yapmaktadır.

Bu kapsamda ele alınabilecek konulardan bir tanesi de çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde iyi oluşun desteklenmesidir. Çok kültürlülüğün, gerek dünyada, gerek ülkemizde son yıllarda en çok vurgu yapılan konular arasında olduğu ifade edilebilir. Buradan yola çıkılarak eğitimde çok kültürlülüğe yönelik ülkelere özgü ve eğitim alanında çalışan alan uzmanlarının (akademik ve uygulama) bir araya gelerek mevcut durum ve ihtiyaç analizi yaparak yol haritası sunduğu, değerlendirmeler yaptığı çalışmaların önemine işaret edilebilir. Buradan yola çıkılarak, çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde iyi oluşun desteklenmesine yönelik bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Çalıştay kapsamında çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğrenci iyi oluşunun desteklenmesi, çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde ebeveyn iyi oluşunun desteklenmesi, çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğretmen iyi oluşunun desteklenmesi ve çok kültürlü bakış açısıyla eğitim ortamlarında düzenlemeler kapsamında dört farklı alt başlık ele alınmıştır. Bu başlıklar çerçevesinde ülkede mevcut durum değerlendirmesi yapılarak ihtiyaç ve problemler dile getirilmiş, çözüm önerileri sunulmuştur.

Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğrenci iyi oluşunun desteklenmesi kapsamında, öğrencilerin eğitim düzeyine, yaşlarına ve ihtiyaçlarına göre birbirinden farklı problem ve çözüm önerilerinin söz konusu olabileceği dile getirilmiştir. Bu kapsamda okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim ve genel anlamda çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde “öğrenci” iyi oluşunun desteklenmesi bağlamında mevcut duruma yönelik ihtiyaç değerlendirmeleri ve çözüm önerilerinin önemi vurgulanmıştır.

Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde ebeveyn iyi oluşunun desteklenmesi başlığı altında, ebeveyn dil ve iletişim problemlerine yönelik ihtiyaç ve öneriler ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda, ihtiyaç analizleri, ebeveyn eğitimleri, adaptasyon çalışmaları ve ailelerle iletişim kapsamında öneriler dile getirilmiştir.

Çok kültürlü bakış açısıyla eğitimde öğretmen iyi oluşunun desteklenmesi başlığı altında, ebeveyn tutumları, Türkçe bilmeyen öğrenciler ve öğretmen yeterlilikleri konuları gündeme gelmiştir.

Çok kültürlü bakış açısıyla eğitim ortamlarında düzenlemeler başlığı altında ise; Okulların Fiziki Yapıları ve eğitim araç-gereçlerine yönelik düzenlemeler konularında görüşler dile getirilmiştir. Aşağıda çalıştay kapsamında sunulan öneriler genel bir çatı altında alt başlıklarla özetlenerek sunulmuştur:

Eğitim ve Öğretim Programı ile ilgili öneriler

- Programların yabancı uyruklu öğrencilere yönelik eğitim-öğretim faaliyetlerine yer verilerek güncellenmesi,
- Ortaöğretim düzeyinde eğitim alan yabancı uyruklu öğrencilere Türk dili ve edebiyatı dersi yerine seçmeli Türkçe dersi verilmesi,
- Öğrencilerin Türk dilindeki yetersizliklerinin giderilmesi amacıyla Türkçe dil desteğinin planlanması ve uygulanması,
- Yabancı uyruklu öğrencilerin temel eğitim programlarına kayıtları yapılmadan önce Türkçe düzeylerinin tespit edilmesi ve seviyesine uygun dil eğitimi alabilmesi için uygun koşulların hazırlanması,
- Türkçe dil desteği kapsamında yabancı uyruklu kitlelere BRT kanalında informal eğitimin verilmesi,
- Programların aile, öğretmen ve akran eğitimi kapsamında güncellenmesi,
- KKTC'ye göç eden yabancı uyruklu ailelerin farklı zaman aralıklarında geldikleri göz önünde bulundurularak iki dilli eğitim programının irdelenmesi.

Aileler ile ilgili öneriler

- Yabancı uyruklu ailelere kültüre adaptasyon bağlamında gerekli desteğin verilmesi ve öğretmenlerin bu süreçte aktif rol oynaması,
- Yabancılar için Türkçe eğitiminin kapsamının genişletilerek ailelerin de sürece dâhil edilmesi,
- Yabancı öğrencilerin eğitim durumları değerlendirilirken ailelerin ikâmet edecekleri zaman diliminin dikkate alınması,
- Ailelerin temel ihtiyaçlarının yanı sıra eğitim durumlarını önceleyen bir yapının oluşturulması,
- Çocukların aldığı eğitimin ev ortamı doğrallığında anne baba tarafından pekiştirilebilmesi için ebeveyn eğitimlerinin gündeme getirilmesi.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin devlet politikası haline gelmesi gerekliliği ile ilgili öneriler

- Yabancı dil sorununun aşılabilmesi için devlet kanalıyla dil derslerinin planlanması ve uygulanması,
- Eğitim politikaları üretilirken çok kültürlü yapının dikkate alınması,
- Eğitim politikaları üretilirken çok kültürlü bir yapı inşa etmek amacıyla üniversitelerin, uzman kişilerin, eğitimcilerin deneyimlerini paylaşması,
- Eğitim politikaları hazırlanırken yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim durumları kapsamında okul aile birliği faaliyetlerine velilerin katılmasını teşvik etmek, rehberlik merkezlerinin aileleri ziyaret etmesini sağlamak gibi öğrencilerin iyi oluşunu destekleyici çözümlerin üretilmesi,
- Geçmiş yıllarda ülkemizde bulunan hastane okulları ve hastane sınıflarının eğitim politikalarına tekrar dâhil edilerek eğitim-öğretimin desteklenmesi.

Üniversitelerin desteği ile ilgili öneriler

- Yabancılar Türkçe öğretimi için üniversitelerin akademik altyapısından destek alınması,
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi verilecek ortaokul ve lise düzeyi öğrencilerinin karma sınıflarda bir araya getirilerek etkileşimin sağlanması ve yükseköğretimle işbirliği içinde olunması.

Dil desteği ile ilgili öneriler

- Yabancı öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde aktif olabilmeleri için Türkçe hazırlık sınıflarının oluşturulması,
- Yabancı öğrencilerin Türkçe ihtiyaçlarının yanısıra ingilizcedeki eksikliklerin de tespit edilmesi ve iyileştirilmesi,
- Okul içerisinde aidaat hissiyatının öğrenciye aşılmasına yönelik çalışmaların yapılmasıyla dil öğretiminin desteklenmesi.

MEB ve YÖDAK'ın desteği ile ilgili öneriler

- Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı kültür çatışmasının önlenmesi amacıyla milli eğitim bakanlığının ve öğretmenlerin faaliyetlerde bulunması,
- YÖDAK ve MEB'in koordineli çalışarak yabancı öğrencilerin eğitim sorunlarına çözümler üretmesi.

Psikososyal destek ile ilgili öneriler

- Ülkemizde deprem bölgelerinden gelen öğrencilere yönelik gerçekleştirilen psikososyal durumları geliştirici etkinliklerin yabancı öğrenciler için de planlanması ve uygulanması,
- Akran zorbalığını önlemek amacıyla psikososyal eğitim ve önleyici rehberlik hizmetlerinin gündeme getirilmesi,
- Öğrencilerin biyolojik ve psikolojik sağlıklarını destekleyici çalışmaların planlanması ve uygulanması.

Değerler eğitimi ile ilgili öneriler

- Öğrencilerin kendilerini doğru ve ahlâki değerler içerisinde ifade edebilmelerine yardımcı olmak amacıyla değerler eğitiminin verilmesi.

Oryantasyon ile ilgili öneriler

- Yabancı öğrencilerin akran ilişkilerini geliştirmesi, sosyal çevre edinebilmesi, çok kültürlü ortama uyum sağlayabilmesi adına oryantasyon ve kaynaştırma günlerinin düzenlenmesi,
- Yabancı öğrencilerin içinde bulundukları yeni kültüre adapte olabilmesi için kültürel adaptasyon etkinliklerine yer verilmesi.

Müfredat ile ilgili öneriler

- Ülkelerarası müfredatların farklı olmasının yol açtığı denklik sorunlarının gündeme getirilmesi ve çok kültürlü yapıya uygun müfredatlar geliştirilmesi,
- Yabancı öğrencilerin yaşadıkları müfredat farklılığı dikkate alınarak öğrencilerin sınav durumlarının, ölçme değerlendirme kriterlerinin yeniden yapılandırılması.

Çok kültürlü ortamlar ile ilgili öneriler

- Yabancı öğrencileri desteklemek amacıyla akran ilişkilerini ön plana koyacak stratejik faaliyetler, oyunlar, çok kültürlü etkinlikler ve kültür günlerinin planlanması.

Öğretmenler ile ilgili öneriler

- Türkçe öğretmenlerinin yabancı öğrencileri yakından takip etmesi ve ders dışı etkinliklerle dil becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunması,
- Okulların okul müdürü, PDR uzmanları, Türkçe öğretmenleri, beden eğitimi öğretmenleri, sanat öğretmenleri gibi farklı branşların katılımıyla komisyonlar oluşturmaları ve yabancı öğrencilerin sorunlarına yönelik çözüm üretmeleri,

- Öğretmenlerin sınıflarda etkinlik çeşitliliğini arttırması, etkileşimli, düşünme temelli etkinlikleri yaygınlaştırması,
- Öğretmenlerin çokkültürlü yapıya uygun eğitim anlayışı sergilemesi ve zümrelerin işbirliği içinde olması,
- Öğretmenlerin öğrencileri olumlu davranış sergileyen bireyler olmaları ve pozitif ortamlar oluşturmaları için desteklemeleri,
- Öğretmenlerin derslerin verililiğini arttırması amacıyla etkinlikleri sınıf dışına taşıyabilmesi,
- Öğretmenlerin velilerle sağlıklı iletişim kurabilmesi ve aileleri destekleyici çalışmalar yapabilmesi için ebevenylerin dil seviyeleri konusunda bilinçli olması,

Öğrenciler ile ilgili öneriler

- Avrupa’da ve Amerika’da öğrencilerin atif olarak rol aldığı ve sosyalleşmesinin önüne açtığı öğrenci kulüplerinin yaygınlaşması
- Karar alma sürecine öğrenciyi de dâhil ederek öğrenci merkezli eğitimin desteklenmesi ve sorunlara pratik çözümler üretilmesinin kolaylaştırılması,

Hazırlık sınıfları ile ilgili öneriler

- Yabancı öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken dört temel dil becerisini eş zamanlı olarak ve dile maruz kalarak geliştirmesi amacıyla hazırlık sınıflarının oluşturulması,
- Yabancı öğrencilerin Türkçe öğretiminde öğrencilerin seviyelerine uygun eğitimin verilmesi, öğrencilerin akademik dil düzeyine ulaşması için gerekli alt yapının hazırlanması,

Sistematik olmaya yönelik öneriler

- KKTC’de yabancı öğrenciler ile ilgili sorunların çözümüne yönelik çalışmaların sistematik olması, eğitim bakanlığına gelen öğrencilerin dil seviyelerinin belirlenmesi, başlangıç seviyesinde olan öğrencilerin dil eğitimine yönlendirilmesi,
- Öğrencilerin ülkemizdeki ikâmet sürelerine göre eğitimin planlanması.

II. POZİTİF OKULLAR ÇALIŞTAYI KATILIMCI LİSTESİ:

KATILIMCI ADI

Prof. Dr. Çağla Gür
Prof. Dr. Fatoş Silman Asvaroğlu
Prof. Dr. Orhan Çiftçi
Doç. Dr. Hale Alibaba Erden
Doç. Dr. Mehtap Köse Ulukök
Yrd. Doç. Dr. Belgin Parlakyıldız
Yrd. Doç. Dr. Dervişe Amca Toklu
Yrd. Doç. Dr. Dönay Kara
Dr. Esra Karakaş Kurt
Uzm. Başak Eser
Firuzan İtimat
Ayten Özkurtuluş Beşoğlu
Bahar Genç
Bülent Ecevit Bereketli
Çağrı Peköz
Esmâ İneci
Hale Akyüz
Medine Göztaş
Hediye Sarıkaya Yetiş
Tuğba Genç
Utku Kızıltaç Kayabaşı

TEMSİL ETTİĞİ KURUM

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Kıbrıs İlim Üniversitesi
Değirmenlik Lisesi
Kıbrıs İlim Üniversitesi
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Yakın Doğu Üniversitesi
Girne Amerikan Üniversitesi
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Milli Eğitim Bakanlığı
Şehit Ertuğrul İlkokulu
Dr. Fazıl Küçük İlkokulu
Polatpaşa Lisesi
Beylerbeyi Anaokulu
Yeşilyurt Özel Eğitim ve İş Eğitim Okulu
Kurtuluş Lisesi
Lefkoşa Türk Lisesi
Kurtuluş Lisesi
Canbulat Özgürlük Ortaokulu
Lefkoşa Türk Lisesi

KATILIMCI ADI

Prof. Dr. Ahmet Güneşli
Raportör: Uzm. Uğurcan Taşdelen
Prof. Dr. Behçet Öznacar
Prof. Dr. Ömer Üre
Doç. Dr. Özge Razi
Yrd. Doç. Dr. Şebnem Gürdal Kan
Yrd. Doç. Dr. Sarem Özdemir
Yrd. Doç. Dr. Cansu Soyer
Dr. Ali Erden
Uzm. Nilüfer Korkmazhan
Uzm. Pelin Aykut
Uzm. Selda Altıntaş
Uzm. Psk. Şahin Karasaliş
Uzm. Zekiye Kaşifoğlu

TEMSİL ETTİĞİ KURUM

Lefke Avrupa Üniversitesi
Uluslararası Final Üniversitesi
Yakın Doğu Üniversitesi
Kıbrıs İlim Üniversitesi
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Yakın Doğu Üniversitesi
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Girne Amerikan Üniversitesi
TMK
Levent Koleji
ALGİM Özel Eğitim Merkezi
Uluslararası Final Üniversitesi
Barış Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi
Beylerbeyi Anaokulu

Besime Hızal
Gülay Aksoy
Özlem Yasemin Karakuzu
Yonca Karaca
Yüksel Sinar
Sena Ergül
Lyazzat Bingöl
Hülya Altun
Neşe Ertok
Seniha Sözüöz
Behiye Yıldız
Mehtap Dizdar
Nihat Cemoğlu
Nilüfer Gülşen
Zehra Türkoğlu

Atatürk Meslek Lisesi
Gazimağusa TMK
Canbulat Özgürlük Ortaokulu
Milli Eğitim Bakanlığı
Osman Nejat Konuk Ortaokulu
TED Kuzey Kıbrıs Kampüsü
International Doğa Schools
Kurtuluş Lisesi
Kurtuluş Lisesi
19 Mayıs Türk Maarif Koleji
Kumyalı İlkokulu

Lefkoşa Gazi Lisesi
Gazimağusa TMK
Gazimağusa TMK

GALERİ

Çok Kültürlü Bakış Açısıyla Eğitimde İyi Oluş: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri

Çok Kültürlü Bakış Açısıyla Eğitimde İyi Oluş: Mevcut Durum ve Çözüm Önerileri Çalıştay Raporu

